

ZAVOD ZA VARSTVO KULTURNE DEDIŠČINE, OE MARIBOR

1. Evidentiranje dediščine in priprava predlogov za vpis v register kulturne dediščine

Leta 2003 sem v okviru priprav strokovnih osnov za občinske plane na terenu preverjala in na novo evidentirala etnološko stavbno dediščino v občinah Ribnica na Pohorju, Podvelka, Miklavž na Dravskem polju, Radlje ob Dravi, Muta in Mislinja. Ob že razglašeni kulturni spomeniki sem v naštetih občinah pripravila še 48 dodatnih predlogov za vpis v register kulturne dediščine.

2. Priprava oz. sodelovanje pri pripravi planskih dokumentov

Za vas Ribnica na Pohorju, varovano kot naselbinski spomenik (EŠD 8135), sem izdelala elaborat s kulturnovarstvenimi smernicami za pripravo prostorsko ureditvenih pogojev. Elaborat sestavlja opis in zgodovinski oris vasi, seznam nepremične kulturne dediščine in spomenikov z ovrednotenjem in režimi varovanja ter strokovne pripombe na predloženo gradivo za pridobivanje smernic, ki ga je pripravil Zavod za urbanizem Maribor. V kasnejših razpravah se je izkazalo, da se vaščani, kot tudi občinski funkcionarji, premalo zavedajo pomena kulturne dediščine v vasi ter možnosti, ki se odpirajo pri vključevanju obstoječega stavbnega fonda v turistični razvoj območja, ki ga velikopotezno načrtujejo.

3. Priprava strokovnih podlag za razglasitev spomenikov državnega ali lokalnega pomena

Podala sem predlog ter strokovne osnove za razglasitev domačije Ladejenk v Lovrencu na Pohorju za spomenik državnega pomena. Domačija je razglašena z občinskim odlokom iz leta 1987 (EŠD 415); zaradi starosti lesene kmečke hiše, njene izjemnosti in izvirnosti pa celotno domačijo uvrščamo na najvišjo raven strokovne zaščite.

Za razglasitev spomenikov lokalnega pomena sem pripravila strokovne osnove za dva objekta v Prekmurju, ki sta iz prve četrtine 20. stoletja: Donšovo hišo v Noršincih ter Sabolovo domačijo v Mali Polani. Obe stavbi se obnavljata pod strokovnim vodstvom in imata predvideno ustrezno namembnost.

4. Dokumentiranje dediščine

V zvezi s pripravo konservatorskih programov za obnovo stavbne dediščine in spomenikov sem dokumentirala nadstrop-

no trško hišo v Slivnici pri Mariboru (EŠD 6729), Sabolovo »na vogel« oblikovano domačijo v Mali Polani, nadstropno kmečko hišo na Hofovi domačiji v Gornjem Doliču (EŠD 151) ter gospodarsko poslopje na Ladejenkovi domačiji v Lovrencu na Pohorju (EŠD 415).

5. Spomeniškovarstveni projekti na objektih dediščine in na spomenikih

- Gornji Slaveči - Frčkov mlin (EŠD 6871)

S sredstvi Ministrstva za kulturo in občine Kuzma smo nadaljevali z obnovo zunanjščine Frčkovega mlina in oljarne. Leta 2003 je bila na osnovi konservatorskega programa in strokovnega nadzora našega zavoda izvedena sanacija obstoječih temeljev in stenskih razpok ter vertikalna hidroizolacija objekta. V enaki obliki in strukturi smo obnovili zunanje apnene omete in nadomestili dotrajano stavbno pohištvo z novimi, identičnimi rekonstrukcijami, pri čemer smo vključili še uporabno, očiščeno staro okovje. V naslednjem obdobju je predvidena obnova notranjščine, notranjih ometov in podov ter strojne opreme mlina in oljarne. Po končani obnovi bo objekt v celoti namenjen vzgojno-izobraževalni in turistični funkciji.

- Mala Polana - Domačija Sabolovi (kulturna dediščina, predvidena za razglasitev za spomenik lokalnega pomena)
- Leta 2003 je Občina Velika Polana kot lastnica Sabolove domačije investirala sredstva v obnovo zunanjščine in notranjščine stanovanjskega dela enotne domačije. Na osnovi konservatorskega programa in strokovnega nadzora našega zavoda je bila obnovljena strešna konstrukcija ter zamenjana opečna kritina. Stavbo smo podtemeljili in hidroizolirali, obnovili fasadno profilacijo in restavrirali obstoječe stavbno pohištvo. V notranjščini smo obnovili in za delovanje usposobili star zidan štedilnik, medtem ko je bilo treba lesene pode v celoti zamenjati z novimi. V prizidku na zadnji strani hiše, kjer je bil nekoč svinjak, smo vgradili sodobne sanitarije. Z dokončanjem obnove bivalnega dela domačije je bila realizirana vselitev Zadruga za razvoj podeželja Pomelaj, ki bo tu izvajala svoje programe. Leta 2004 se bo nadaljevala prenova gospodarskega trakta.

- Lovrenc na Pohorju - Domačija Ladejenk (EŠD 415)

Leta 2003 je Turistično društvo Lovrenc na Pohorju s svojimi sredstvi omogočilo nadaljevanje obnove notranjščine Ladejenkove kmečke hiše. Na podlagi strokovnih navodil našega zavoda so bili v nekdanji dimnici in veži dotrajani in neustrezni podi zamenjani s klasičnimi smrekovimi deskami. Pri mizarju smo po vzoru ohranjenih originalov naročili tudi izdelavo manjkajočega stavbnega pohištva (notranjih in zunanjih okenskih okvirjev ter notranjih vrat). Notranjščino objekta tako poskušamo usposobiti za vsebine, ki jih v okviru svojih programov načrtuje Turistično društvo.

6. Udeležba na strokovnih srečanjih doma in v tujini

V preteklem letu sem se udeležila posveta in strokovne

delavnice Apno in tehnologija apna, ki sta se odvijala v Ljubljani, Škofji Loki in Praprečah pri Lukovici, ter znanstvenega simpozija v Zrečah in Skomarju pod naslovom Dediščina, spomeniki in njihovi lastniki.

Datum prejema prispevka v uredništvo: 13. 2. 2004

Drugi članki ali sestavki/1.25

Jelka Skalicky

ZAVOD ZA VARSTVO KULTURNE DEDIŠČINE SLOVENIJE; OE MARIBOR

1. Evidentiranje dediščine in priprava predlogov za vpis v register kulturne dediščine

Sočasno s pripravo strokovnih podlag za izdelavo dolgoročnih in srednjeročnih načrtov v občinah Kungota, Duplek in Pesnica sem evidentirala 63 enot etnološke kulturne dediščine. Pri pregledu terena teh občin sem revidirala tudi stanje etnoloških spomenikov.

Na osnovi evidentirane stavbne dediščine v občinah Lenart, Benedikt, Cerkevnik, Sveta Ana v Slovenskih goricah, Ljutomer, Križevci, Veržej, Ormož, Slovenska Bistrica, Oplotnica, Šentilj, Maribor, Gorišnica, Kidričevo in Majšperk sem januarja in februarja 2003 za vpis v register dediščine pripravila 231 enot kulturne dediščine.

2. Priprava strokovnih podlag za razglasitev spomenikov državnega in lokalnega pomena

Strokovne podlage za razglasitev domačije Janež na Strojni (EŠD 702) za kulturni spomenik državnega pomena dostavljene Upravi RS za kulturno dediščino.

Strokovne podlage za razglasitev viničarije na Keblu, Slatina 13, za kulturni spomenik lokalnega pomena dostavljene Občini Kungota.

Strokovne podlage za razglasitev Jareninskega dvora, Polički vrh 1 (EŠD 7771), za kulturni spomenik lokalnega pomena.

3. Priprava, oziroma sodelovanje pri pripravi planskih dokumentov

Za ureditev vasi Spodnja Polskava, ki je zaščiteno naselbinsko območje, sem izdelala morfološko študijo naselja ter kul-

turnovarstvene pogoje za izdelavo ureditvenega načrta.

V zvezi z ureditvijo Ptujске gore, zaščitene vasi, sem izdelala elaborat z opisom in ovrednotenjem stavbne dediščine ter podala kulturnovarstvene pogoje za njeno ureditev.

Sodelovala sem pri izdelavi Strokovnih podlag za varstvo kulturne dediščine za spremembe in dopolnitve prostorskih sestavin dolgoročnega in srednjeročnega plana občin Duplek, Kungota in Pesnica.

4. Dokumentiranje dediščine

Ob evidentiranju stavbne dediščine za izdelavo strokovnih podlag za občinske plane sem zaradi predvidene sanacije, obnove oziroma prenove, nadomestne gradnje ali ogroženosti dokumentirala posamezne etnološke spomenike in objekte stavbne dediščine:

Hiša Jelovec pri Makolah 58 - prenova; Hiša Stranske Makole 23 (EŠD 7047) - razpadajoče stanje; Hiša Spodnja Polskava 123 (EŠD 681) - obnova fasade, stavbnega pohištva; stara šola Žetale 13 - slabo gradbeno stanje; Gospodarsko poslopje Zavrč 3 - nadomestna gradnja; Poznogotska zidanica Vukovski dol 18 (EŠD 856) - sanacija; Gospodarsko poslopje ob župnišču Spodnji Jakobski dol - nadomestna gradnja; Klečaja (klet) Runeč 24 (EŠD 634) - slabo gradbeno stanje; Domačija Zrkovci, Ulica na Gorci 68 (EŠD 6082) - hiša v razpadajočem stanju, gospodarsko poslopje neustrezno prenovljeno; Hiša Kamnica, Cesta v Rošpoh 13 (EŠD 6064) - prenova podstrešja; Račji dvor Maribor (EŠD 6281) - nujna vzdrževalna dela na dvorcu; Hiša Levanjci 10 - obnova fasade in stavbnega pohištva; Domačija Zgornja Ščavnica 58 - prenova; Vodnjak ob dvorcu Železne dveri (EŠD 8750) - obnova; Domačija Burjak, Topla 3 (EŠD 7710) - prenova; Kordežev mlin ob potoku v Topli (EŠD 770) - rekonstrukcija mlina; Vinska klet Spodnje Prebukovje 16 (EŠD 7045) - obnova slamnate strehe; Hiša Drankovec 8 - prenova; Zidanica Zgornje Partinje 97 - sanacija ostenja, obnova strehe; Petovarjeva zidanica, Plešivica 22 - prenova; Vinska klet Pršetinci - obnova; Janeževa domačija na Strojni (EŠD 702) - obnova v neurju poškodovanih skodlastih streh na hiši, skednju in kašči; Naselje Biš - kamniti portali in vhodna vrata.

5. Spomeniškovarstveni projekti na objektih dediščine in na spomenikih

S finančno pomočjo Ministrstva za kulturo so leta 2003 po pripravljenih konservatorskih programih in pod našim nadzorom potekala obnovitvena dela:

- Marotove hiše na Šmartnem na Pohorju (EŠD 755) - nadaljevala se je obnova notranjščine (v kuhinji je ponovno postavljen zidan štedilnik), obnova fasade in vhodnega stopnišča.
- Domačije v Vitomarcih (EŠD 6653) - nadaljevala se je obnova notranjščine hiše ter obnova gospodarskega poslopja.
- Kurtnikove domačije (EŠD 42) - obnovljeni s skodlami krita streha, fasada in stavbno pohištvo. Pri sanaciji strešne konstrukcije je lastnik odstranil dva manjša »kukerla«, ki sta bila nameščena na južni in zahodni strani strehe ter namestil